

TGAU

Cymraeg Iaith

UNED 3

**Darllen ac Ysgrifennu: Trafod, Cyfarwyddiadol a
Pherswâd**

(PAPUR ENGHREIFFTIOL – Hamdden ac Antur)

CYMORTH I YMGEISWYR

HAMDDEN AC ANTUR

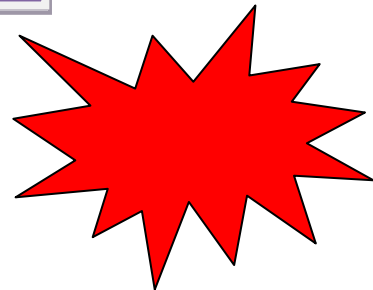
Adran A : DARLLEN (30 marc)

Mae saith darn darllen ar y thema **Hamdden ac Antur**. yn yr Uned hon, Mae rhai ohonynt yn destunau pytiog, rhai yn ddi-dor ac eraill yn gymysg. Mae'r testunau naill ai yn *trafod*, yn *cyfarwyddo neu'n perswadio*, neu gyfuniad ohonynt. Cyflwynir y wybodaeth ynddynt mewn ffyrdd gwahanol. Ceir amrywiaeth o gwestiynau, rhai ohonynt ar ffurf aml-ddewis, tra mae eraill yn gofyn am frawddegau neu atebion mwy estynedig.

Dylech ddarllen y darnau darllen a'r cwestiynau'n ofalus iawn cyn mynd ati i'w hateb Ystyriwch hefyd beth yw gwerth y cwestiwn o ran marciau. Bydd hyn o gymorth i chi benderfynu faint fydd angen i chi ei ysgrifennu am y cwestiwn.

Bydd gofyn i chi ddefnyddio eich sgiliau darllen i ddeall y darnau darllen – i gasglu ffeithiau perthnasol ohonynt, i ddehongli/ dadansoddi gwybodaeth, yn ogystal â chymharu dau ddarn darllen, er mwyn ateb y cwestiynau'n iawn.

Gwnewch yn siwr eich bod yn darllen y darnau a'r cwestiynau'n ofalus iawn er mwyn ateb y cwestiynau'n gywir.

Darn Darllen 1 AMSER HAMDDEN – AMSER GWARIO?

A1. Beth sy'n gwneud plant yn hapus?

Casglu
gwybodaeth

[3]

Nodwch y canrannau o blant sy'n dweud mai'r pethau hyn sy'n eu gwneud yn hapus:

Hanner marc am bob ateb cywir hyd at 3 marc

Gemau cyfrifiadur	64%
Chwarae y tu allan	58%
Mynd ar safleoedd gwe i gymdeithasu	20.9%
Gwyllo ffilm	67.2%
Darllen llyfr	61%
Siocled	54.9%

Atebion cywir

Cam 1

Darllenwch y darn cyfan
a'r cwestiwn cyntaf.

Cam 2

Cip ddarllenwch y rhestr
i chwilio am bob un o'r
rhain yn eu tro.

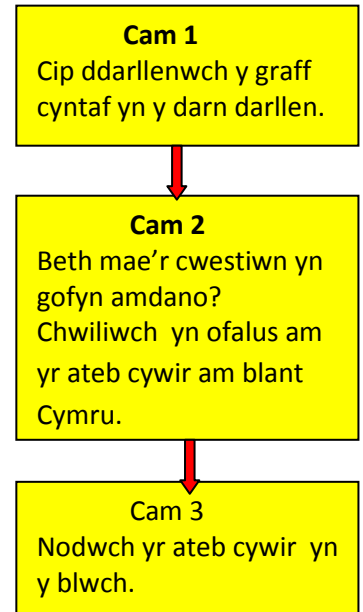
Copiwch y ganran gywir
ar gyfer pob un.

A2. Faint y mis oedd plant Cymru yn ei wario ar ffonau symudol?
Pa **un** o'r canlynol sy'n gywir? Rhowch ✓ yn y blwch priodol.
(dehongli gwybodaeth)

£9.50

[1]

A3. Oedd plant Cymru yn gwario **mw**y neu **l**ai y mis ar gemau cyfrifiadur nag ar ffonau symudol? [1]

mwy

Cam 1
Edrychwch ar y ddau graff. Darllenwch yn ofalus.

Cam 2
Edrychwch am Gymru ar y ddau graff.
Penderfynwch pa un sy'n fwy / llai na'r llall.

Cam 3
Ysgrifennwch yr ateb cywir ar y llinell.

Darn Darllen 2

Canllawiau gweithgarwch corfforol

A4. Yn y darn darllen mae gwybodaeth a chyngor ynglŷn â gweithgarwch corfforol.

[4]

Eglurwch yn gryno yn eich geiriau eich hun

- pam mae gweithgarwch corfforol yn fanteisiol (2 farc)

gwella iechyd (cardiofasgwlaidd)

cynnal pwysau iach

gwella iechyd esgyrn

gwella hunan-hyder

ffordd o ddysgu sgiliau cymdeithasol newydd

Atebion posibl.
Un marc yr un
hyd at 2 farc.

**Casglu a dehongli
gwybodaeth**

Atebion posibl.
Un marc yr un
hyd at 2 farc.

Cam 1
Darllenwch y darn
cyfan a'r cwestiwn.

Cam 2
Chwiliwch am gliw
yn y cwestiwn a'r
darn - y gair
'manteisiol' /
'manteision'.

Cam 3
Rhowch y
rhesymau (2) yn
eich geiriau eich
hun os medrwch.

- sut mae modd sicrhau bod plant a phobl ifanc yn llonydd am lai o amser

lleihau faint o amser a dreulir yn gwyllo'r teledu

lleihau faint o amser a dreulir yn defnyddio'r cyfrifiadur /gampau fideo

torri cyfnodau o fod yn llonydd drwy gerdded rhan o'r ffordd yn lle mynd ar daith hir

mewn bus neu gar

Cam 4
Chwiliwch yn y darn darllen, am y
rhan sy'n sôn am ffyrdd i sicrhau
bod plant a phobl ifanc yn llonydd
am lai o amser.

Cam 5
Eglurwch yn eich geiriau eich hun
(gymaint â phosibl) gan enghreifftio'r
ffyrdd sy'n cael eu nodi yn y darn.

A5. Beth yw effaith gweithgareddau corfforol cymedrol ar blant? Rhowch ✓ yn y blwch priodol.

[1]

Ei gwneud hi'n anodd cynnal sgwrs

Gallu cysgu'n well

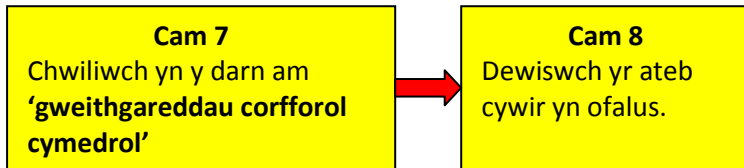
Anadlu'n drymach nag arfer

Anadlu'n llawer trymach nag arfer

Gan mai 'blwch' a nodir yn y cwestiwn un ateb yn unig sydd ei angen.

Byddwch yn ofalus iawn wrth ddarllen - mae rhai pwyntiau'n debyg iawn i'w gilydd.

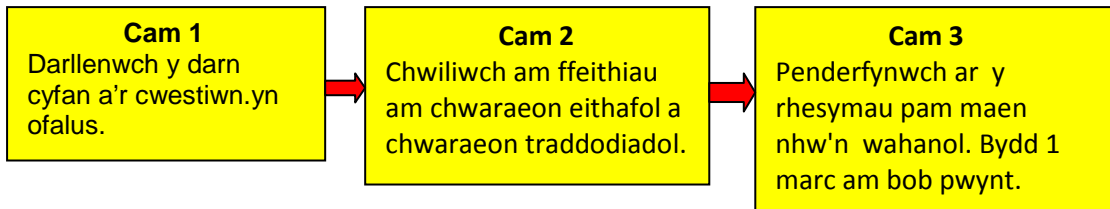

Darn Darllen 3

Beth ydy nodweddion chwaraeon eithafol?

A6. Atebwch y cwestiynau hyn mewn brawddegau llawn.

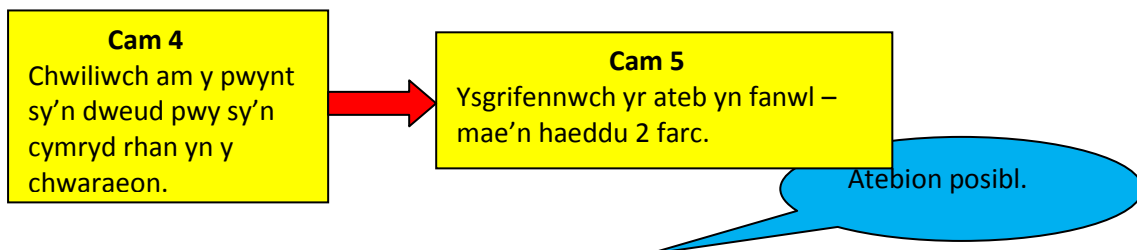
- Beth sy'n gwneud chwaraeon eithafol yn wahanol i chwaraeon traddodiadol? [3]

Atebion posibl. 1 marc yr un.

Oherwydd eu bod yn cynnwys cyflymder uchel, uchder, blinder ffisegol, offer arbenigol a styntiau trawiadol. Anaml iawn y byddan nhw'n cael eu haddysgu mewn ysgolion. Athletwyr eithafol yn dysgu eu crefft ar eu pen eu hunain. Tueddu i fod yn weithgareddau i unigolion yn hytrach na thimau.

- Pwy sy'n gwneud y chwaraeon eithafol hyn fel arfer? [2]

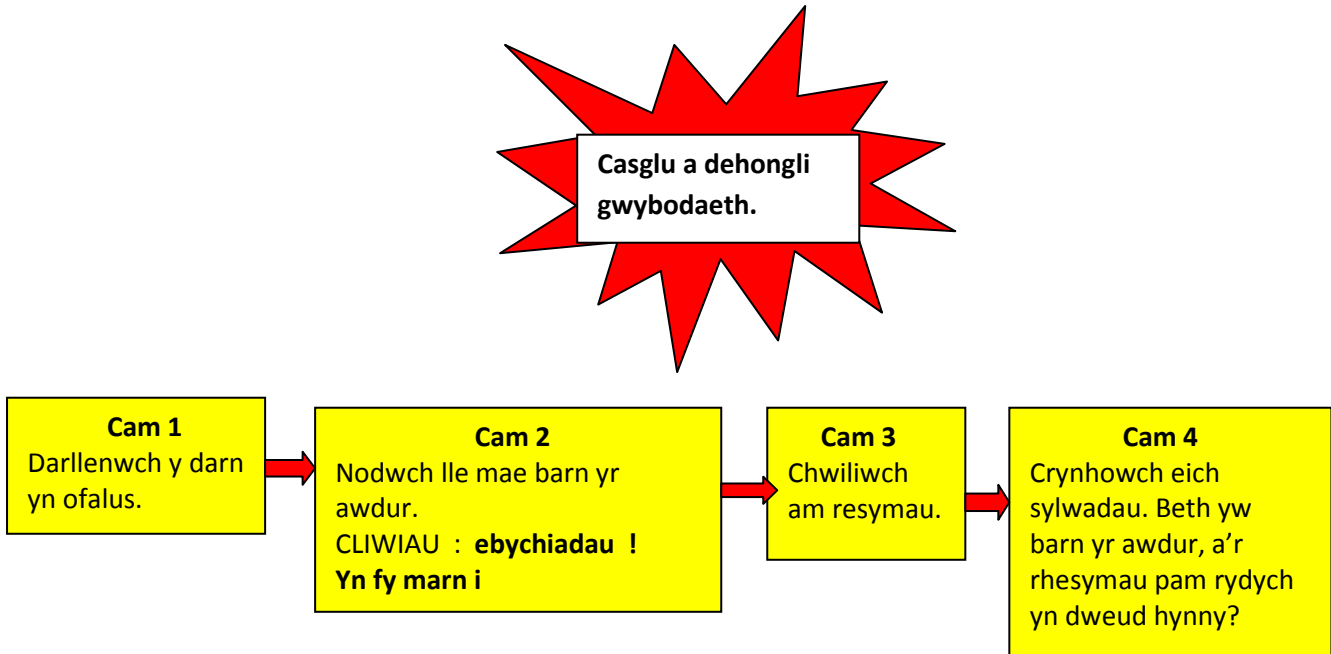
Atebion posibl.

Pobl ifanc ond nid pobl ifanc yn unig, ond maen nhw yn tueddu i fod yn iau na'r rhai sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon traddodiadol. Unigolion yn hytrach na thimau.

Darn Darllen 4 Chwarae plant ydy chwaraeon eithafol!

A7. Beth ydy barn yr awdur am chwaraeon eithafol? Pam mae'n dweud mai chwarae plant ydy chwaraeon eithafol? [3]

Cyfeiriwch at resymau o'r darn darllen i brofi hynny.

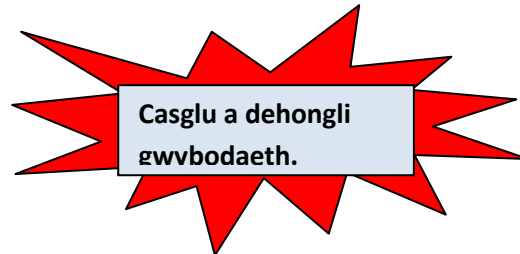
Rhai o'r pwyntiau posibl

- *Chwaraeon eithafol ddim yn beryglus (oherwydd yr offer diogelwch, hofrennydd ag offer meddygol).*
- *Mae fel gwyliau (heddiw) - Gwahaniaeth rhwng 1960 a heddiw – dynion mentrus yn 1960 (herfeiddwyr tlawd, brifo...), ond erbyn hyn talu pobl eraill i gario eu parasiwt.*
- *Chwaraeon mwyaf eithafol yn ddiniwed o'u cymharu â phrofiadau'r anturiaethwyr cynnar.*
- *Yr heip yn dod o'r diwydiant teledu (cwmnïau fel Extreme Sports)*
- *Delwedd – y dillad – ffordd hawdd o wneud arian. Mae'r awdur yn goeglyd/ cymryd y chwaraeon eithafol yn ysgafn 'Agorwch siop ddillad chwaraeon eithafol ac fe wnewch eich ffortiwn Mae ymddangosiad mor bwysig! (y defnydd o'r ebychnodau)*

Darn Darllen 5

Antur: Ras Antur Cymru

A8. Bydd yr anturiaethwyr yn cael llawer o brofiadau wrth ymweld â Chymru. Pa un o'r canlynol sy'n gywir? Rhowch ✓ yn y blwch priodol. [1]

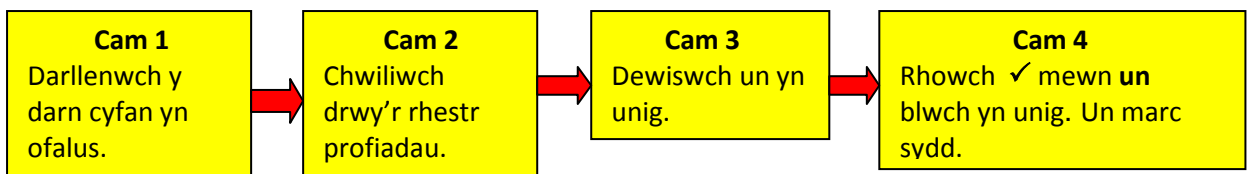
. Rafftio dŵr gwyn yng ngogledd Cymru

Dringo'r Wyddfa

Zipio ar draws gwifren wib

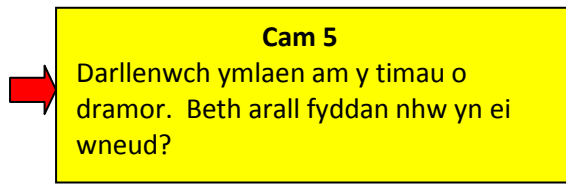
Cwrdd â phrif weinidog Cymru

Ateb cywir. cofiwch
– un ateb yn unig!

A9: Ar wahân i rasio, beth fydd y timau o dramor yn ei wneud ?

[1]

Cam 5
Darllenwch ymlaen am y timau o dramor. Beth arall fyddan nhw yn ei wneud?

Ar wahân i rasio byddan nhw yn gweld lleoedd enwog fel cestyll (ac efallai draig).

Darn Darllen 6 a 7. Gwrthwynebu Agor Canolfan Rafftio Dŵr Gwyn

Penwythnos yng Nghaerdydd

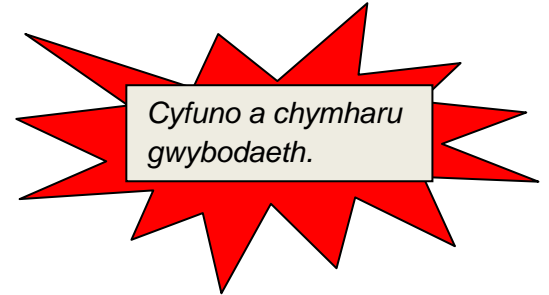
A10. Mae awduron y ddau ddarn darllen wedi ysgrifennu llythyrau am bynciau penodol.

Trafodwch y ddau lythyr gan gymharu'r hyn sy'n **debyg** / **annhebyg** rhwng y ddau.

Dylech gyfeirio at y canlynol:

- rhesymau'r ddau awdur dros ysgrifennu eu llythyrau
- pwy fyddai darllenwyr eu llythyrau

Dylech gyfeirio at y testun i gefnogi eich pwyntiau.

Cyfuno a chymharu gwybodaeth.

Cam 1

Darllenwch y ddau ddarn a'r cwestiwn yn ofalus iawn. Meddyliwch beth yw pwnc y ddau.

Cam 2

Fesul darn, chwiliwch a thanlinellwch/ uwcholeuwch resymau'r awduron dros ysgrifennu eu llythyrau. Llythyr am ba bwnc? Pam maent wedi ysgrifennu?

Cam 3

Fesul darn, ystyriwch pwy fyddai darllenwyr y llythyrau- at bwy maent yn ysgrifennu?

Cam 4

Cymharwch y ddau ddarn a chyfunwch y wybodaeth. Beth sy'n **debyg** a beth sy'n **wahanol**? Dewiswch rai pwyntiau penodol – medrwrch ddyfynnu rhai ohonynt.

Cam 5

Ysgrifennwch eich ateb gan gofio am y ddau bwynt bwled yn y cwestiwn. Bydd gofyn i chi ysgrifennu'n estynedig, mewn brawddegau llawn a pharagraffau – trafod, cymharu ac enghreifftio/ dyfynnu. **Mae 8 marc am yr ateb hwn.**

[8]

Pwyntiau posibl

Tebyg – y ddau yn mynegi pryder.

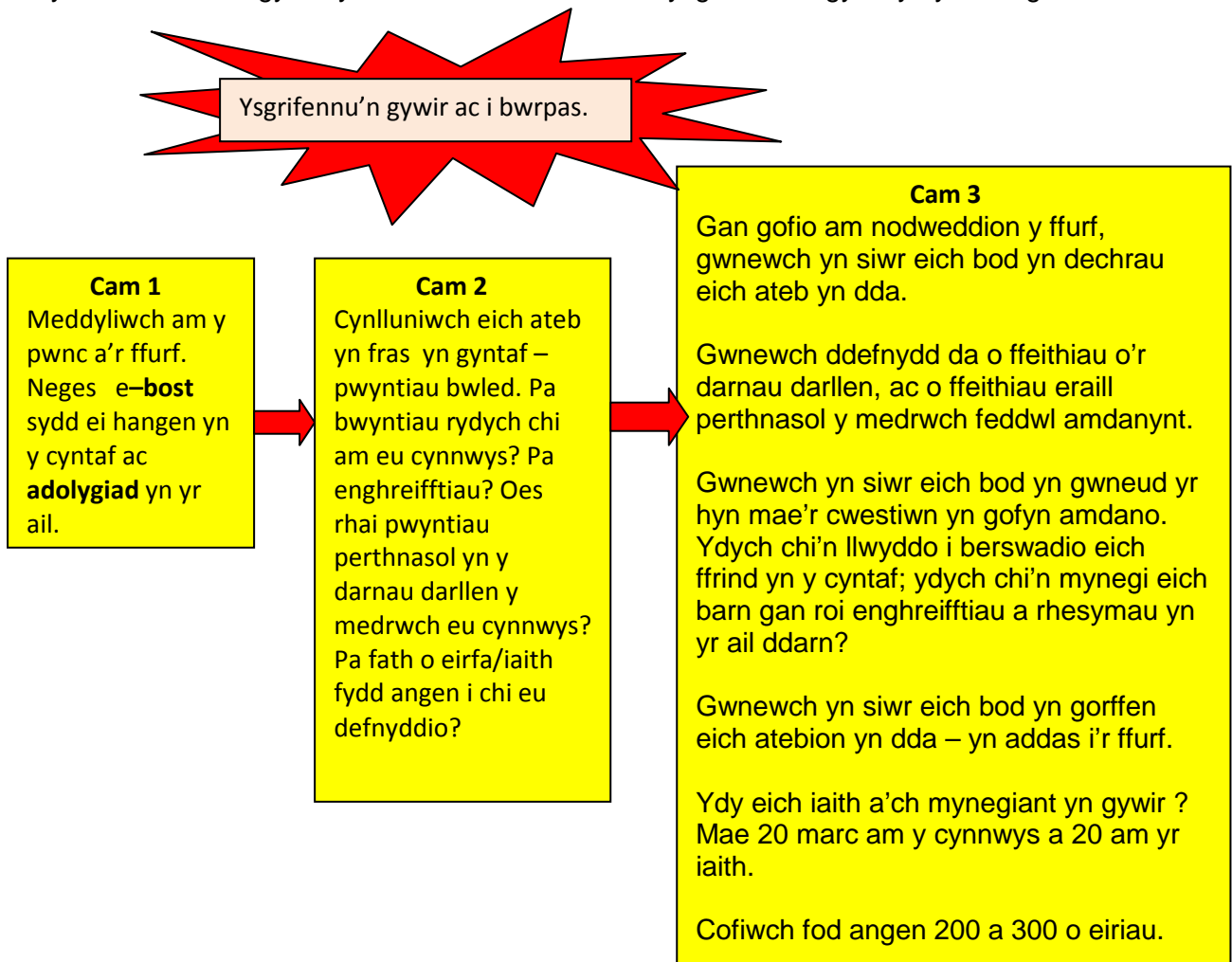
Gwahanol - darllenwyr gwahanol, yr un cyntaf yn fwy cyhoeddus a'r ail yn fwy personol.

Gwrthwynebu agor Canolfan Rafftio Dŵr Gwyn	Penwythnos yng Nghaerdydd
Gwrthwynebu agor canolfan rafftio dŵr gwyn ar afon Alaw ym Mhentre Cennin. • Pryder bod rafftio dŵr gwyn yn beryglus – damweiniau'n parhau i ddigwydd. • Gofyn y cwestiwn a ydyn nhw eisiau rafftio mor eithafol yn eu hardal nhw? • Pryder bod damweiniau'n cael eu hachosi gan bobl sy'n camymddwyn – dangos eu hunain, esgeulus. • Pryder y bydd yr amgylchedd yn dioddef.	Cwyno am wyliau a drefnwyd gan Teithiau Menai. • Hediad o faes awyr Môn wedi ei ohirio am 4 awr. Hwyr yn cyrraedd Caerdydd. • Maes awyr Caerdydd yn bell o ganol y ddinas. • Wedi rhoi eu hystafell foethus i rywun arall, cael ystafell lai – talu'r pris llawn. Cwyno am y brechwast a'r staff. • Y bar yn llawn cefnogwyr pêl-droed, sŵn yn ofnadwy (y disgrifiad o'r gwesty yn nodi mai gwesty distaw ar gyfer teithwyr sy'n disgwyl gwasanaeth o safon uchel ydoedd.

ADRAN B (Ysgrifennu) : 40 marc

Atebwch y **ddau** gwestiwn canlynol.

Bydd 20 marc am gynnwys a threfn ac 20 marc am ysgrifennu'n gywir yn y ddau gwestiwn.

B1. Neges e-bost at ffrind

Rydych chi'n ceisio perswadio ffrind i gymryd diddordeb mewn gweithgareddau hamdden/awyr agored.

Ysgrifennwch neges e- bost ato/ati yn disgrifio'n fanwl yr hyn sydd ar gael yn lleol (ac mewn mannau eraill hefyd efallai) gan roi rhesymau pam y byddai'n fanteisiol iddo/iddi gymryd rhan yn y gweithgareddau hyn. [20]

Os byddwch yn defnyddio gwybodaeth o'r testunau bydd angen i chi ddefnyddio eich geiriau eich hun.

Gallwch gynllunio eich gwaith yn y blwch isod cyn dechrau ysgrifennu ar y tudalennau sy'n dilyn.

*Gallwch ddefnyddio tudalen ychwanegol os bydd angen.
Dylech geisio ysgrifennu rhwng 200 a 300 o eiriau.*

B2.

[20]

Rydych ymweld â lle arbennig gyda'ch ysgol.

Ysgrifennwch adolygiad ar gyfer safle gwe sy'n adolygu gwyliau ac atyniadau ar gyfer ymwelwyr, yn disgrifio'r ymweliad yn fanwl ac yn rhoi eich barn am yr hyn oedd ar gael ar eich cyfer yno.

Os byddwch yn defnyddio gwybodaeth o'r testunau bydd angen i chi ddefnyddio eich geiriau eich hun.

Gallwch gynllunio eich gwaith yn y blwch canlynol cyn dechrau ysgrifennu ar y tudalennau sy'n dilyn.

Gallwch ddefnyddio tudalen ychwanegol os bydd angen.

Dylech geisio ysgrifennu rhwng 200 a 300 o eiriau.